

GAZETĂ TRANSILVANIEI.

Gazetă ese de 2 ori: Joi'a si Duminec'a, F6'a, candu concedu ajatoriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $\frac{1}{4}$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu sēu $2\frac{1}{2}$ galbini mon. sunatōria.

Anulu XXXIX.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxa timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 94.

Braslovu 14|2 Decembre

1876.

Catra onorabilii Lectori.

Suntu ani aprópe patrudieci fora unulu, de candu pe langa alte sarcine ale vietiei portamu acestu condeiu, care gemuse doisprediece ani sub jugulu censurei vechi, insocite de infacirosiari la Clusiu si la Vien'a, maltratatu dupa aceea in totu periodulu ce urmase, prin nenumerate citatiuni la politia, prin avertissememente absolutistice, in fine prin trageri in judecata. Cu tōte aceste, suntemu decisi a implini si anulu alu patrudiecelea in servitul santei cause in care amu statu pana astadi.

Cunoscemu neajunsele si scaderea poteriloru nōstre o simtimu; nu potem in se perde din vedere, ca amu ajunsu érasi intr'o epoca, care dupa simptomele sale ni se pare ca, de si sub alte forme, nu va cede nimicu celei din 1848. Veteraniloru le acorda tōta lumea cate unu restimpu de repausu; déca in se totulu este in periculu, insasi existenti'a, se punu si ei in linia alatura cu junii si cu barbatii cei vigorosi, déca nu spre altu scopu, celu pucinu pentru ceea ce intielege poporulu nostru candu dice: E bine se avem u si cate unu betranu la casa.

Déra programa? Astadi cā si inainte cu unu anu: Nici-o programma; celu multu devis'a nōstra care este: Nu te teme turma mica! Totu ce amu mai adauge la acestu simbolu ar' fi, ca inemiculu nostru celu mai reu este Pessimismulu. Pe acesta'lui vomu combate neincetatu. Cunoscemu tōte calamitatile de care suferimu, scim bine de unde ni se amerintia existenti'a si prosprietatea; déra pessimismului locu nu damu, ilu vomu persecuta totudeauna si pretotindeni. Cu popórale conlocuitórie nu ne vomu certa; amagite, seduse, farmecate prin demagogi si fantasti periculosi, vedeti bine, ca au cadiutu si ele victimi a si noi. Ferice de ele si de noi, candu se voru destepata pe de plinu. Noi nu vomu ajunge acea epoca bine-cuventata, ca ci e prea tardi, si nu vomu apuca se dicem in diu'a mortiei nōstre: „Acumu dimitte pe sierbulu teu Dómne, ca-ci ochii nostri vediura pe salvatorulu”; déra si candu va fi se ne bata cuiele dela mormentu, ne veti afla trecundu din acesta vale a doreriloru cu credint'a neclatita in continuitatea vietiei nōstre nationale de ani dōue mii, in immortalitatea elementului nostru.

Ceea ce ve ceremu noi este numai, cā se nu ve pregetati a ne informa catu se pote mai exactu despre impregiurarile in care ve aflat din timpu in timpu si — se ne supeditati regulatu midiulocile materiali necessarie pentru tiparire scl. Depinde numai dela DVóstra, ca „Gazet'a“ se aiba atata textu si suplemente, precum o aveati intre anii 1860—1864.

Se nu astepte nimeni nici-unu creditu, ca-ci acela in starea de facia ar' fi absolutu ruinatoriu pentru acestu organu de publicitate.

Pretiulu ve este cunoscutu, elu stă in fruntea fia-carui nr.

La fericita revedere!

Unio. Poenitentia.

I. Cine cutédia se mai puna uniunea Transilvaniei cu Ungari'a in discussiune, dupa-ce ea s'a consumatu si prefacutu in lege inainte cu diece ani? Si cine este acelu peccatosu, care se se caiéscă

pentru unu actu politicu ce costase atata sange omenescu si perderi de atatea milioane? Acelu cutediatoriu este onorabilele comitetu alu magnatiloru Transilvaniei compusu din 20 de membri, era celu care dà cuvante caintie, penitentie, este unulu din cei mai luminati colegi ai dumnealoru, care incepuse cu marturisirea peccatelor politice si nationali in „Ébredés“ (Desteptarea) nr. 4, pentru-cá se continue altii sub alte forme in nrii 21 et 28. Acei bravi primati ai tierei nu spunu nimicu nou cu respectu la uniunea Transilvaniei pentru lecto-rii betrani ai „Gazetei“; déra mai tōte espectoratiunile densiloru in acesta cestiune de vietia si mórtie suntu precum credemu, noue pentru scól'a moderna dela Dobritienu. Unele lucruri mari le trebuu cu tacerea magnatii, déra despre acele potemtii vorbi noi, in se numai pre catu ne permite spatiulu nostru angustu romanescu si torrentii evenimentelor esterne. Noi astadi nu amu fi pusu in discussiune uniunea; credeam ca mai potemtii astepta; dupa-ce in se magnatii afara cu cale a rupe tacerea, tienemt de a nōstra datoria a reproduce incat ideile principali ale loru, si pote a le intregi pe ici pe colea. Fora cā se atingemu lega, vomu considera numai antecedentiele ei.

Sub titlu de Ochiri retrospective (Visszapillantások) auctorulu interessanteloru consideratiuni premitte mai antaiu, ca in celu mai de aprópe trecutu avuramu barbati de statu plini de vanitate (hiuság) si lipsiti de acea demnitate, care se asteptă dela ei. Acei ómeni dusera pe natiunea maghiara (se intielege cea din Transilvania) pe cali false. Sistem'a terrorisarei si a denuntiariloru, influintie revolutionarie au impinsu pe barbatii demni de pre terrenulu activitatiei si nu iau suferitu cā se-si manifeste opiniunile loru". Acumu auctorulu crede, ca acele manopere miserabili si-ar' fi perduto poterea loru, ca coruptiunea e data pe facia si libertatea cuventului discreditata, adeca din causa precum intielegemu noi, ca multi abusa de ea, spunendu si scriendu calumnii, minciuni, si terorisandu. Dela 1849 inainte pre catu timpu libertatea cuventului era sugrumata, ómenii nu-si poté comunica ideile si nu se consultă; déra ideile loru óresicum fixe colcaé in pepturi; era dupa-ce li se deschise graiulu, se alese unu adeveratu chaote, toti pretendea realizarea ideiloru asia precum le remasesera in capete pe la 1849; judecat'a sanetosă si moderatiunea adeveratiloru barbati de statu nu mai ave nici o trecere.

(Din aceste confessiuni potu se-si puna si romani catedeva la urechia, dintre carii unii mai alesu dela 1863 inainte -si facea in adeveru de capu cu politic'a de strade si cafenele.)

Acumu vinu propriile confessiuni ale magnatiloru.

Una din ideile fixe si heredite fusese si uniunea Transilvaniei cu Ungari'a, pe care toti maghiarii o considera in principiu cā unu postulatu national. Au fostu in se altii (totu maghiari), cari nu s'au inovit u cā uniunea se se faca iute, neconditionat si fora nici-o restrictiune, din cauza ca ei in acea precipitate au cunoscutu pericitarea intereseloru Transilvaniei. Totu acestia era convinsi, ca fusiunea (contopirea) perfecta prin una singura trasatura de condeiu nici ca se pote essecuta fora dauna. Intre acei barbati de statu,

cari s'au oppusu la uniunea neconditionata, era br. Franciscu Kemény, (fostu presiedinte alu dietei trasilv.), celu mai ageru politicu, care ajutatu de inalt'a sa positiune cunoscă tōte classile si impregiurarile locuitoriloru acestei tieri, tōte lipsele si aspiratiunile loru. Br. Kemény in midiuloculu acelei betii de fanatismu indigitase cu prevedere admirabile marele periculu ce are se urmedie din acea precipitatune. Pucini l'au ascultat. Elu (ajunsu la nepotintia fisica) nu mai intra in actiune. Cei cari era de partit'a lui n'au avut curagiul se vorbesca, pentru-ca „curagiul politicu nu se afia intre virtutile maghiare“. Asia déra „uniunea se esecută cu mare usiorime de minte (frivolitate), nedemna de actiune politica atatu de importanta, incat esecutarea semenă mai multu cā repressalia luata asupra nationalitatiloru nemaghiare pentru portarea loru din 1848, decat cā pasu de importantia immensa bine campanitu; potemtii dice, ca noi (maghiarii) amu strinsu pe adversarii nostri de gătu, pentru cā se ne cufundam impreuna cu ei. Pre atunci patriotismulu transilvanu culmină in urgitatea uniunei neconditio-nate; pana aici vedé tōti ómenii (maghiaro-secui); mai departe pucini cugetă. Se luamu in consideratiune, cumu astadi in tier'a cea mai civilisata din lume (Germania) se operédia cu crutiare es-troordinaria fusiunea totale a aceleiasi nationalitati homogene, ce timp lungu va trece, pana candu se voru sterge urmele esistentiei staturiloru germane separate, si cumu gubernulu centralu alu statului s'a marginitu numai la atatu, cā se departedie poterile straine, de es. pe cele religiose (!) din calea des-voltarii nationale. In adeveru, vediudu aceste, stamu cā marmuriti facia cu acelu optimismu usiorelu, care a voit u se faca din Transilvania Ungaria, cu o superficialitate ce semena cā si cumu ai inchiná cuiva cu unu pacharu de vinu. Acea politica usiorica de strada, urmata orbeșce, se resbună pe sinesi la momentu. Deputatii Transilvaniei, cā si poporale dela turnulu Babilonului, incetara a se mai intielege unii cu altii. Insusi Franciscu Deak, care sympathisá forte multu cu Transilvania, in urmarea celoru mai pestritie informatiuni si perduse patient'a si venise in mare confusiune. Dintre deputatii transilvani incetase orice comunicatiune. A pronuntá numele Transilvaniei semnificá unu anachronismu ce te baga in prepusu (suspiriu). Acumu nu mai era nici-o ideia, pentru care deputatii Transilvaniei se fia potutu lucră impreuna, in cointelegeri, cu taria si demnitate. Candu ei vorbiea in vre-o cestiune de acele, in care numai densii era competenti, ii incriminau de separatisti si amutia cu torrentele de retorica a dogmaticei politice a ungurenilor, din care ardelenii nu pricepea nimicu. Atunci acestora le remase numai forte umilitori'a rola de sioptitori, cersitori de audentie, cautandu fia-care cā se ajute la nevoile tierii pe cale privata.

Se urmarimu si mai departe aceste confessiuni ale magnatiloru cu atatu mai vertosu, ca ele a-jungu si pana la noi, la natiunea nōstra. Densii adeca continua revelandu unele cā aceste:

Se pote dice, ca acea potere, care cugetă, se temea, grijă si privighiá pentru Transilvania in cursu de seculi, acea potere disparuse. De ací incolo ni se presenta acea aparitiune singulară, unde

unu parlamentu maghiaru ce avea se sympathisedie cu maghiarii ardeleni si unde a cincea parte din membri suntu ardeleni, aspiratiunile cele mai juste ale Transilvaniei, prosperitatea ei materiale si totu ce au voit (maghiarii transilvani) a salva prin uniune, se le ignoredie si despreteusca cu admirabile liniste si consequentia. Aceste nu suntu vorbe găle, nici afirmatiuni arbitrarie. Celu care se indoiesce in acestu punctu, se reflecte la legea nationalitatilor, la acea rusinatioria inchiare de pace dupa unu bellu civilie victiosu, la legea despre scările comunali, la legile organice pentru commune, in care se coprinde nu numai abdicarea ideei statului maghiaru, dera si invitam cu ele pe nationalitatile nemaghiare ca se ocupe terenul. Cumuna acele nationalitati nu s'au destuptat la momentu, ca adeca n'au priceputu cum se le folosesc, acesta dicu nu este meritulu dietei.

In acestu punctu dnii magnati se insiela amaru, ca-ci nationalitatile au cunoscutu la momentu si cunoscute forte bine curs'a cea mai pericolosa ce li s'a pus si li se mai pune prin legi de acelea. Celu pucinu noi romanii le pricepuru de minune, ba eramu preparati ca se le vedemua asia cum sunt ele, inainte de nascerea loru, pentru ca cunoscemua bine pe sororile loru legi dintre anii 1840—1849; sciuseram si pentru ce ne-amu versatu sangele. De aceea nu amu partecipatu si nu partecipam nici la fabricarea loru. Fia aceste observate numai ca prin trecutu din partea nostra si se vedemua ce ne mai spunu boierii, dupa caru vomu ajunge si noi la vorba.

(Va urmă).

Brasovu in 1/13 Decembre 1876.

Desi nu avemu o placere deosebita de a ne ocupá de camer'a unguresca, totusi facia de rigid'a realitate, ce ne face a semti pana la ossu, ca ne aflam sub stapanire maghiara, n'avemu in catrou, decatu a notificá pe scurtu totu ce se intempla mai momentosu in sinulu acelui corpu, care forta noi face legi si pentru noi.

Din notitiile luate in numerii precedenti onor. lectori voru sci, ca camer'a unguresca votéza in ruptulu capului rubricele bugetului pre an. venitoriu si ca a ajunsu dejá cu votarea pana la bugetul ministrului de cultu si instructiune publica. Ca rezultatul alu desbatelor asupra acestui bugetu insemnamu mai inainte de tot, ca majoritatea camerei a primitu propunerea guvernului, de a se face o reductiune de cinci percente in dotatiunile acordate basericelor necatolice. Contra acestei reductiuni au vorbitu deputatii Berzevicz, Parteniu Cosma Gebbel si Veres, inse fora rezultatul fapticu. Totu la desbaterea asupra acestui bugetu s'au facutu propunerii, ca limb'a maghiara se se introduca ca studiu obligatoriu in tota scolare din tiéra, adeca si in cele confessionale, deóbrace numai pre acesta caele pote maghiarisarea se arete rezultate mai imbucuratore. Ministrul de instructiune publica este dupa parerea dlui Domahidy, in prim'a linia chiamatu de a maghiarisá, pentru ca sub poterea lui se afia junele generatiuni, si numai dupa aceea urmeza apoi ministrul de interne, celu de justitia etc. Va se dica, domnii maghiari insisi ne spunu, ca ministrii maghiari n'au se se ingrigesc de buna instructiune, buna administratiune si adverata justitia, ci numai si numai de maghiarisare si pentru maghiarisare.

In siedint'a dela 9 Decembre se desbatu petitiunea studentilor dela universitatea pestau, adresata catra camera din causa, ca li s'a opritu se faca conductu de tortie in onoreea consulului turcescu. Stang'a estrema a intrat uita in lupta, spre a apera plansorea studentilor, inse mai multatea a lucratu pe voi'a dlui Tisza si voindu a evita celu pucinu unu nou blamagiu, a respinsu petitiunea si a disu, ca senatul universitatii si auctoritatile publice au processu correctu, candu

au opritu pe studentii dela o asemenea demonstratiune.

— Sgomotulu celu mare despre neintelegerile si certele intre fratii dualisti s'a mai potolit, inse faptulu a remasu, ca impacatiunea cea noua are se treca inca preste mari dificultati. Partita constitutionala din senatul imperial a declarat ro-tundu si categoricu, ca nu poate se primesc principiele pe basea caror'a s'a planisatu organizarea nouei bance dualistice. Acesta declaratiune se vede a fi bagatu ministrilor austriaci mintea in capu, deóbrace vedem, ca ei nice in conferintele ce s'au tienutu in Budapest'a sub influenti'a domnitorului n'au voit se faca ungurilor nici cea mai mica concessiune. — Nemtii ar voi bucurosu se amane cestiunea impacatiunei pana ce va trece pericolul ce amenintia monachi'a din afara, inse ungurii vreau din contra se se folosesc, de perplesitatea in care se afia monachi'a din cau'a situatiunei externe si credu a o espiratá in profitulu loru, pentru acea ei insistu a se vedea catu mai curendu cu banca si bancnote nationale maghiare. Astfelu a remasu, ca din partea camerei de ambele parti se se alega deputatiuni regnicolare, pentru deslegarea cestiunei bancei nationale, si deca nice cu ajutoriul acelui delegatiuni nu se va ajunge la scopu, atunci nu mai remane alta, decatu ca insusi Domnitorul se taia nodulu gordianu. — Vomu mai reveni la aceasta momentosa cestiune a bancei.

* * *

Lordulu Salisbury a sositu in Constantinopole inca in 7 Decembre si de atunci pana astazi se tienu conferintie prealabile, cari suntu menite de a prepara si ascurata bunul resultatul alu conferintelor regulate. Pregatirea merge inse cu anevoie; se vede ca diferintele suntu mari. Lordulu Salisbury conferéza mai desu si mai multu cu generalul Ignatieff, care se pare a ave mandatul de a nu cede nice catu e negru sub unghia dela propunerile guvernului russescu, care acum ori niciodata vré se-si bage pe cazaci in Bulgari'a si se o curetie de basi-bozuci, cerchesi si alte linte barbare. Se poate inca intempla, ca nice se nu se mai tienă conferintia regulata la casu, candu in urm'a sondarilor prealabili nu s'ar' areta prospecte de unu resultat favorabilu. Anglia are de cugetu a propune, ca se se acorde Turciei unu terminu de siese luni pentru executarea reformelor si dupa espirarea acestui tempu se se intrunescu conferintia de nou, ca se controleze reformele introduce. Aceasta propunere nu promite nice unu resultat multumitoriu si pentru aceea nice nu se va primi.

— Comandantele supremu alu armatei russescu, marele principe Nicolae Nicolaieviciu, la trecerea sa prin Moscova catra Chisineyu fu primitu cu mare entuziasmu de catra poporatiunea de acolo. Principele si cu suita sa merse mai antaiu in monastirea Troizka-Cerchevu, unde dimpreuna cu suita sa primi bineouventarea dela archimandritulu. Dupa aceea insocitu de guvernatorulu generalu principele Dolgoruchi merse in catedralea archangelului Michael si apoi in catedralea Uspenski, unde fu binecuventat de catra metropolitulu. Marele principe fu apoi invitatu la dejunu la guvernatorulu Dolgoruchi, care redică unu toastu in onore a marelui principe si disse intre altele: „Este o mare onore pentru mine, ca comandantele supremu alu armatei russescu merge din cas'a mea la implinirea missiunii ce lu astépta, la fapte mari de arme si resbelu“.

— Diariului „Corresp. Politica“ i se scrie din Odessa, ca comandantul supremu alu armatei de sudu i se va da si o cancelaria de persoane civile, constatatoria din 65 functionari de administratiune, cari au se urmeze armatei in Bulgari'a si in data ce va intrá armata acolo, se ie in mana administratiunea tieri.

— Din Varsiovi'a se scrie, ca in primele dile ale lunei curinte au aparutu in Russa unu ucasu alu imperatorelor, care regulaza administrarea provinciilor straine. In sensulu acestui ucasu comandantele armatei russescu, in data ce ar' intrá pe territoriul unei poteri amice se caute cu ajutoriul comissariului civil, ce i se va da la dispositiune, a se pune in intelegera cu auctoritatile administrative din acea provincia. La casu inse, candu armata imperiala ar' ocupá vre o provincia inimica, atunci comandantele armatei denumesce in data unu

gubernatoru generalu, care va luá in mana condusa affacerilor.

— Anglia din partea sa a slabit din zelulu celu mare, cu care incepuse a se opune planurilor russesci. Diariul „The Financiar“ dice, ca Anglia se va multumí, la casu candu armata russescu ar' intrá in Bulgari'a, cu ocuparea Constantinopolei, spre a impedece orice atacu alu russilor contra capitalei imperiului ottomanu. De altintrele opinione publica in Anglia se pronuncia la fia-care ocasiune contra politicei bellicose a guvernului si respective a lordului anglosus Beaconsfield, despre care Bright dice, ca cu limb'a lui imprudenta face mai dificile mantinerea pacii, si declara, ca Anglia nu poate face mai bine poporatiunilor crestine din Turcia, decatu deca va sprigini propunerile Russiei. Celebrulu istoriografu anglesu, dlu Carlyle merge inse si mai departe si dice, ca in tempu de douăzeci de ani de concesiuni din partea Europei, turci n'au invetiatu decatu cum se ajunga la macelurile din Bulgari'a, ca locul loru nu mai este in Europa si ca trebuie se parasesca pentru totu-deaun'a coast'a Bosforului.

— In 8 Decembre s'a tienutu in Londonu o conferintia anti-turcesca sub presedintia ducelui de Westminster. La aceasta conferintia au luat parte preste o mija de deputati din toate partile tieri, intre acestia si Gladstone, episcopulu de Oxford si mai multi membri ai parlamentului. Cu aceasta ocasiune s'a accentuat, ca guvernamentul turcescu este necompatibilu cu civilisatiunea europeana, ca nu este nice unu prospectu, ca guvernul turcescu se execute vrodata reformele cerute de Europa. Scopul principalu alu conferintiei fu, ca se se silescu guvernul a merge mana in mana cu Russi'a si a taiá Turciei orice speranta de ajutoriu din partea sa. — Totu in aceiasi di sér'a se tienu apoi o adunare sub presedintia lui Shaftesburg. Adunarea se declară contra dominatiunei turcesci in provinciile crestine. Gladstone dice, ca tiér'a desaproba politic'a guvernului, care favorisea pe Turcia si pentru care numai Disraeli este responsabilu. Turcia a violat tratatulu de Parisu; poporul angliesu nu se inviesce, ca Salisbury se spriginesc in conferintia pe Turcia, deóbrace acésta insenma a sprigini tirani'a si corruptiunea. Spre a curmá dominatiunea absoluta a Turciei in Bulgaria, Bosni'a si Erzegovina este necessaria interventiunea. In fine Gladstone si exprima recunoscinta facia de imperatorele si poporul russescu si dice, ca Anglia trebuie se contribue la opera de eliberare a crestinilor din Orientu.

— O foia francesca publica unu telegramu din Berlinu, in care se dice ca, fiindu intrebaturi principale Bismark, deca Germania ar esf din neutralitate la casu candu Anglia ar' ocupá o parte din territoriul turcescu, ar fi respunsu, ca in casu acelui Anglia ar fi considerata ca voiesce se ie garantie ca si Russi'a prin ocuparea Bulgariei, si ca guveruulu germanu n'ar luá parte pentru Russi'a, ci ar ramane neutra.

— Din Constantinopole se comunica, ca intre marele viziru si Midhat-pasi'a esiste unu conflictu flagrantu. Spiritele sunt forte aprinse in ambele partite; eventualitatea unui conflictu inspira guvernului o teama asa de mare, incatul concentréza in Stambulu trupe considerabile de armata. Liniscea publica este cu atatu mai amenintata, deóbrace Midhat pasi'a este de unu caracteru energic si resolutu, care scie pene in regula pe poporu. Din nenorocire Sultanulu Abdul Hamid inclina spre marele viziru si este influintiatu de cumanatulu seu Mahmud. Damad-pasi'a cere dela sultanu, ca se lu arateze pe Midhat, deóbrace prin realizarea reformelor lovesce de-adreptulu in poterea sa suverana.

R o m a n i ' a.

(Continuare despre situatiune.)

Cele mai multe diaria austro-unguresci avura in timpulu din urma mare bucuria, ca in Bucuresti ar' fi proruptu crisa ministeriale si ca voru urma in curendu demissiunile. Noi nu avemu ce se ascundem: ministeriul Brateanu este incungjuratu de intrige interne si subminat din afara, din stranietate; dea actualile intrige s'au spartu érasi in capulu celor cari le urdisera, si cu atatu mai usioru, cu catu dn. Ioanu Brateanu si mai toti colegii sei, anume dd. Nic. Ionescu, Dim. Sturdza, Vernescu nu tienu nimicu la portfoliele loru de

ministri si suntu gata se le depuna ori-si candu in manile Domnitorului. Corespondentii diarielor jidovesci scrise nemtiesce, au scornit faime de conflicte, sub pretestu, ca senatulu ar' fi alesu pe dn. M. Cogalniceanu de v.-presedinte, pentru că d-s'a se se iè de capu cu fostii sei colegi, apoi ca senatulu nu ar' vrea se dè afara (conformu legei de immunitate) pe fostii ministri si acuma senatorii dd. L. Catargiu, I. M. Florescu, G. Cantacuzinu. Lectorii sciu, ca camer'a cea alésa de nou decretase in vîr'a trecuta darea in judecata a fostilor ministri mai alesu pentru abusu de potere, era comisiunea alésa si insarcinata cu investigatiune seu cumu se dice in România, cu instructiunea procesului, dupa-ce lucrase cateva luni de dile, subternu operatele sale camerei si ceru că cativa ministri se fia dati in judecata. Déra pe cei cari suntu deputati seu senatori, ii apara legea immunitatiei, de sub care-i pote trage numai corpulu legislativu. Camer'a deputatilor astăzi, ca faptele numitilor fosti ministri ar' fi calificate, că densii se fia dati in judecata; deci adressandu-se catra senatu, ceru estradarea celor trei membri ai sei. Acăsta se intemplă intre 12/24 si 16/28 Nov. a. c. Acuma că si in vîr'a trecuta se nascura cestiuni de principiu in lipsa de una lege precisa despre responsabilitatea ministrilor. Discussiunile cate au decursu in senatu asupra casului acestuia suntu prea interesante. Unii senatori se incercă se incurse si pe ministeriu in conflictul escatu intre ambele coruri legislative; dera ministrii potea se le respondia precum s'a si intemplatu: Gubernulu nu cere darea in judicata a antecessorilor sei; camer'a cere, alegeti-ve lucrul cu ea. Preste acăsta insii cei inculpati cerura că se fia dati in judecata la tribunalulu pe care-lu va denota camer'a deputatilor, ca-ci densii nu se temu de nici-o judecata. Cu totă aceste, in sectiunile senatului majoritatea loru respuse propunerea camerei si acuma conflictul intre cele două coruri legislative era se fia definitiv. In siedinti'a plenaria luă cu totulu alta fază. Renumitul barbatu professorulu de drepturi dn. M. Bosianu, senator si jurisconsultu consummatu, asiedia cestiunea pe basele ei firesci probandu senatului, ca camer'a deputatilor nu avea nici-o necessitate legală de a cere auctorisatiunea densului, si ca déca totusi facu acestu pasu, a fostu numai din deferentia catra auctoritatea senatului. In acelasiu sensu cuventă si senatorulu Alex. Giani, reclamandu dreptulu comunu pentru toti cetățenii, fia ministri fia particulari, apoi inchiaie dicandu, ca de se va produce conflictul, culp'a o va avea numai senatulu, candu ar' respinge cererea legitima a camerei, fora că se pota produce argumente de valoare. Vediendu ministrii, ca mai multi senatori cauta preteste că se traga si pe gubernu in conflictu, participara si densii la desbatere prin dd. Dim. Sturdza ministru alu lucrarilor publice si prin dn. Statescu, min. alu justitiei, cari in fine considerandu-se solidari cu camer'a, in care ministeriu nu combatuse votulu ei, declarara, ca déca senatulu va respinge invitatiunea camerei, gubernulu va considera respingerea că votu de neincredere. In fine in siedinti'a din 3 Dec. n. (duminica) dn. Nic. Ionescu ministru de externe intr'unu discursu illustru puse cestiunea neteda asia: „Senatulu trebuie să se acorde să se refuse puru si simplu in modu peremptoriu auctorisatiunea ceruta“. Cu acăsta propunere cathegorica se curmara dintr-o data totă calile strimbe si apucaturele piezisie, era senatulu adoptă cu 47 de voturi contra la 10 propositiunea emendata de dn. Bosianu asia: „Senatulu acordă (dă) auctorisatiunea ceruta de catra camerei, fora a prejudeca intru nimicu la procedură se va introduce prin legea relativa la responsabilitatea ministeriale, pe care gubernulu o va prezenta camereloru spre a se lua la desbatere.“

Cu aceste conflictului i s'a frantu gătul si corespondentii straini remasera budiasi. Si adeca se a fostu totă aceste? Nimicu alta, decat ceea ce se intemplă in trecutu fără desu in Ungaria

intre cas'a Deputatilor si intre a Magnatilor, in Transilvania intre regalisti si deputati, asemenea si pe airea.

In 16/28 Nov. se mai intemplase unu altu incidentu in senatu. Dnului Desliu, senatoru liberal, dera cevasi cam lipsitu de tactu, ei casiunase a depune mai de inainte la presidiu una interpellatiune de mare gravitate, prin care era se intrebă pe gubernu, déca este adeveratu, ca ministrul actualu alu justitiei si respective gubernulu intregu ar' fi pusu parchetulu (terminu franc., adeca pe procurori) la dispositiunea, la poruncile comisiunii investigatori si ar' fi compromisu in modulu acesta independenti'a justitiei, cu alte cuvinte, ministeriu actualu s'ar' porta intocma că celu cadiutu. In acea di ei casiună totu dlui Desliu a declară, ca e decisul se amane (prorogare) acea interpellatiune a sa, din cauza „ca ne aflam in epoca si imprejurari grele, candu unirea trebuie se predomine intre toti romanii“. Ministrii inse si anume alu justitiei, alu lucrarilor publice si de interne raniti in sufletulu loru pentru inculparea grea aruncata in publicu cu atata usioratate, pretinsera cu totă energi'a, că tocma din cauza imprejurilarilor grele acea interpellatiune se se iè nesmintit u in desbatere si inca in celu mai scurtu timpu, spre a se face lumina, ca-ci nu potă fi permisu, că tocma acuma se suferă prestigiul gubernului; se suferă perso'n'a, se se duca ministrul convinsu de culpa, dera auctoritatea gubernului se fia aparata. Dn. Dim. Ghica (principale) iute la mania că totudeauna, se scola asupra ministrului de interne pentru nimică totă, ca-ci dlui Vernescu ei venise a subride la audirea unei fruse, si se apucă se'lu spele cu caramida, pana candu dn. v.-presedinte M. Cogalniceanu se vediu necessitat a-lu chiama la ordine. Incidentul se inchiaia prin aceea, ca dn. Desliu si retrase interpellatiunea cerendu că se se stergă cu totulu dela ordinea dilei.

De altumentrea, celu care va citi „Monitorul“ pe fia-care di cu atentiune, curendu va afla, ca desbaterile parlamentarie suntu influintate fără multu de gravitatea extraordinaria a situatiunei. Ele decurgu, amu potă dice, in presenti'a armatei puse pe pitioru de bellu, in audiul unui corpu de aproape 30 mii cantonat in capitala si prin pregiuru, in asteptarea din septembra in septembra a corporilor armatei russesci, cu animele pline de ingrijare, ca pe la cetatile danubiane se potu intempla bombardamente intre russi si turci, prin care ar' cauta se suferă si cele romaneschi, cu presintire, ca déca Pórt'a otomana se va incapaci, că se respinge dreptele si nedisputabilele pretensiuni ale natlunei romaneschi coprinse in sciutele memorande, supremulu comandante alu armatei romaneschi principale Carolu I se va vedea necessitatua a face pe facia causa comună cu Russi'a, si a participa prin urmare in modu activu la operatiunile militare. In situatiune că acăsta e lucru firescu, că desbaterile parlamentarie se fia mai irritate că oricandu altadata si că passiunile se colcaia mai cu vehementia. Ferice de aceia, cari se potu domina pe sine.

Despre necurmantele insulte cate se arunca pe fia-care di de catra press'a austro-unguresca asupra corpului de oficiari si a intregei armate romaneschi, se iè nota in România si se crește bine. Fiti incredintati, ca déca numai a diecea parte din accele ar' coprindă adeveru, supremulu comandante s'ar' abtienă a lauda cu atata caldura tienută si totă virtutile militare ale ostasilor tieri. Dora va da Ceriulu ocasiune si soldatul Romaniei, că se arate lumei ceea ce potă densulu.

Brasovu in 12 Decembre. Dupa-ce se puse inca in Octobre érna grea cu geru, inainte cu vro doue-spre-diese dile incepă se bata australu, care duse totă neu'a de pe campu si siesu, si acum de cate-va dile ploua multu, din care causa drumurile, si altintrele reu ingrigite de cativa ani incoce, se strica tare.

Intre altele populatiunile noastre continua de a fi ingrigiate, ca si pe aicea comerciulu ar' mai prinde ceva aripi, déca creditulu patriei nu s'ar sgudui mereu prin fallimente mai vertosu din afara cari ne influenteaza si pe noi. Industriarii au iuceputu se mai inviue din cauza, ca in România se ceru mai multe manufacture necesarie armatelor, cum caltiaminte cu miile de parechi, panura, siealaria, funaria, charteria etc. etc.

Familiele cu copii suntu fără ingrigiate, de candu anghin'a difterica incepă erasi se decimediș printre prunci, mai alesu pe la Mureșani (M. Vásárhely) in orasul si pe la sate, apoi si pe la Clusiu, Oresteia etc. Este fără necessar, că parentii se nu suferă pe copiii loru in societate cu copii necunoscuti, nici se-i sarute nimeni, nici se-i lasă la familii, despre cari nu sciu siguru, déca se afia sanatos, era in casu de periculu se chiame iute pe medicu. Este unu morbu orientale acesta, adus din Algiru la Francia, de acolo la Galati, de unde se lati preste tierele noastre, blastematu că ciuia; uneori ataca si pe ómeni mari.

Noutati diverse.

(Parastasul pentru rep. M. Andrei Siagun'a.) Conformu conclusului sinodului din 1874, memorie neuitatului Archiepiscopu si metropolit Andrei baronu de Siagun'a s'a serbatu eri in 30 Novembre st. v. in tôte besericile din archidiocesea Sibiului. Acăsta serbare s'a seversit u si aici in Brasovu in unu modu demn de faptele marelui barbatu. Junimea dela scolele centrale de aice cu flamur'a serbatorescă in frunte, insocita de corpulu professorulu, de eforia gimnasiului si de alti numerosi barbati romani de aici merse la órele 9. a. m. in beserică santului Nicolae, unde asistara la celebrarea parastasului in memorie marelui barbatu. Inse nu numai pentru institutiile de invatiamentu, ci pentru totu publiculu romanu din Brasovu fu acăsta dî o dî de serbătorie.

(Pentru prossim'a adunare) a comitatului Brasovu, convocata pe 18 Decembre si dilele urmatorele, obiecte: Mai multe ordinatiuni ministeriale in affaceri de dare, despre manipulatiunea cu banii copiilor orfani, mai multe cause, cari atingă organizațiunea comitatului, unele affaceri referitoare la avereia cetății Brasovu, si in fine doue petitiuni ale altoru comitate. Siedintele se tienu in sală din cas'a consiliului communalu. Invitatii nile s'au facutu in cele trei limbi ale statului.

(Principale Cercavschii) este denumitul de catra guvernul rusescu de comisariu civilu pentru Bulgaria. Missiunea acestui comisariu este, a pune in vietă reformele, ce Russi'a voiesce a le introduce in Bulgaria.

— Diariile maghiare latira faim'a, ca comunicatiunea intre România si Transilvania s'ar' fi ingreunat u din cauza evenimentelor bellice, ca-ci romanii facu dificultati la trecere. Din acăsta faimă nimicu nu este adeveratu mai multu decat numai atata, ca dupa-ce auctoritatile politice maghiare au spionat si chicanat pana acilea pe multime de romani caletori sub pretestu, ca ar' fi candu emisari dacoromanesci, candu spioni muscalesci, asia dela unu timpu incocă auctoritatile politice romaneschi privindu in acăsta procedura o specie de hostilitate ascunsă clandestina si unu ce de a terroriza, au incepă a lua mai bine la ochi pe acea multime de maghiari si armeni maghiarisati, cati mergu si vinu necurmătu preste fruntarie; romanii nu'i intrăba de nimicu, nu'i chicanădă intru nimicu, numai catu le urmarescu pasii, mai alesu de catra Dunare, că nu cumva maghiarii se faca vreo securitate cu turci pe la vreo statiune undeva. Mai departe insusi „Buk. Hiradó“ marturisesc in gur'a mare, ca multime de maghiari colonisati in capitale si pe airea nu li se atinge nici perulu din capu; nu li se face nici sila cu cuartirele de soldati, déca suntu suditi austro-unguresci, dera ca primescu ei de buna voia soldati care vră, care nu, e scutit. Atata e totu.

— In Murasianu (M. Vásárhely) facu fallimentu unu advocatu, despre care diariile maghiare spunu, ca acela in vieti'a sa nefericise pe fără multi ómeni aruncandu'i in concursu, seu altumentru spoliandu'i de averi. Toti se bucura de caderea lui („Ebred.“ etc.)

— Scandalele din Deva nu se mai curma. Mai tieneti minte pe celu de astă-văra. De atunci dn. Madzsar János exdirectoru dela scolă pedagogica de acolo titulata „Az igazság szava“

(Vocea adeverului), in care descopere la scandale despre dn. Réthi Lajos si de dn. Gónczy Pál consiliariu ministeriale, care numise pe Madzsar turburatoriu de pace si dacoromanistu, apoi midiuloc destituirea lui. „Ébredés“ (nr. 57) dice, ca Madzsar are dreptate intru tóte, ca-ci susu numitii „liberali“ -si facuseră de capu. Nóue ni s'ar' paré, ca Madzsar nu se potuse familiarisa cu ide'a, ca pe romanii din comitatulu Hunedórei 'i-ar' poté ei maghiarisá si calviní asia curendu, cumu credea Réthi, pre candu se esecutase in 1871 comed'a cea mare dela Brasiovu cu scirea lui Gónczy, Tanárky, Molnár Aladár et Compania tota dela Clusiu si Budapesta, pre candu era se se puna si Asociatiunei si la tota cultur'a romanésca funea in gütu.

— Unele diuarie spunu, ca romanii din numerós'a comună Borgo-Prundu (in dist. Naseudu) s'ar fi revoltatu pentru asupriri agrarie. Noi nu avemu nici o scire despre acestu nou incidentu agrariu.

— Caus'a plecarei rapedi a unui regimentu din Bucuresci spre Dunare fu scirea venita, ca basi-bozucii si alti turci banditi trecu Dunarea séu in insulele romanesci, taia padurile, fura vitele si omora ómeni, adeca tocma cá in an. 1854. Toti cati cutédia a trece in modulu loru barbaru 'si voru lasá óssele pe pamentulu romanescu, éra suffletele loru au se sbóre in raiulu lni Mahomedu. Popolatiunile din cetatile danubiane Giurgiu si Calaras, caror le-a remasu suvenirea din trecutu, éra paci se incarce si se plece in laintrulu tierei. Se nu aiba nici o frica, au trecutu acele dile de infami'a.

(Grandina si sloiuri de ghiatia.) In unu districtu alu Iamaicei s'a intemplatu in 8 Oct. a. c. unu evenimentu ne mai pomenit pana acum in istoria minunilor naturei. O caldura nesuférata, care facuse de termometrulu se urcase la 92 graduri Fahrenheit, prevesteá sosirea unei furtune mari. Furtun'a sosi precedata de tunete tari si fulgere neobicinuite. In locu de ploia incepù inse se cada grandina, care la inceputu éra de marimea unui bobu de mazere, éra cele ce urmara erau sloiuri de ghiatii de doue schiöpe in diametru. Formele loru erau din cele mai fantastice. In tempu de unu patrariu de óra i se oferi lumei unu spectaculu dintre cele mai singulare: campii de verdétia tropicala acoperite cu sloiuri de ghiatia stralucitorie, care in vieti'a sa nu vediuse si nu atinsese ghiatia éra intr'o incremenire neesprimata. Acestu fenomenu ofera invetiatiloru destula materia pentru cercetari scientifice de mare importantia.

— Noi pe aici avemu destula ghiatia, dér aceea totu n'am patit'o, cá vér'a se capetam sloiuri de ghiatia din nuori. Déca ne trebuie vér'a ghiatia trebuie se ne ingrigim din érna.

(Inundatiuni.) Unu telegramu din Adrianopole ne spune, ca in urm'a esundarii riurilor Mariti'a si Tundsa, cari se impreuna ácolo, partile cele mai inferiore ale orasului Adrianopole fura inundate asiá de tare, incatu se dirimara vr'o miia de case si se innecara mai multi ómeni. Alta scire electrica din Londonu dela 6 Decembre anuncia, ca in mai multe parti ale Angliei se ivira tempestati grele si inundatiuni infricosante. La Peterhead s'au innecatu trei nai norvegiane; dintre cei 24 de matrosi, cari se aflara pe nai, nu scapă nice unulu.

(Russia tiparesce proclamatiuni romane.) Din Chisinevu se telegraféza cu datulu 6 Decembre, ca dela tipografi'a universitatii din Moscovia au sositu acolo 100 de mii exemplare ale unei proclamatiuni romane, cari se voru imparti poporului la pasirea armatei rusesci pe teritoriu romanu. — Ni se pare ca si acésta este numai o scornitura analoga cu cea din dilele trecute, care diceá, ca arsenalu si archiv'a statului din Bucuresci s'au stramutat la Tergovisce.

(Intre Romania si Anglia) inca s'au statoritu punctele pentru inchiderea unei conventiuni comerciale, „London Gazette“ publicá o declarare dela 30 Novembre subsemnata de Carolu Derby si de agentulu romanu Ghica, prin care se reguléza provisoriu relatiunile de comerciu dintre Anglia si Romani'a, pe basea dreptului accordat natiunilor favorisate. Nu preste multu se va inchidé conveniunea definitiva.

(Una fundatiune grandiosa) facu episopulu r. c. din Neutra in Ungaria cu ocaziunea

serbarei iubileului de 25 ani că episopu. 200,000 fl. si 1000 galbini sacrifică pentru stipendia la 15 studiosi din gimnasiale Neutra, Trencinu si Szillein, cate 80 fl. anuali. Astfelu de toaste amu dori se redice si intre romani.

(Difteritis) bóla de pantece, domina la Dev'a in mesura asia de acuta, incatu fisicul comitatului asta neaparatu a propune inchiderea scolei pe vr'o 8 dile.

Mai nou.

La Constantinopole, dupa ce Salisbury si Ignatiu convorbira lungu Tempu cu sperare de cooptare impressiunile urmate suntu favorabile pacii. Catu privesc la autonomia provintielor turco-crestine se unesc plenipotentii, numai in caus'a garantiei, ce e a se da de Turci'a, se impartira opiniunile in conferintele premergatorie.

D. Demetriu Brateanu a plecatu la Constantinopole, că tramsu extraordinariu alu Domnitorului Romaniei.

Representantele din Belgradu alu Austro-ung. e avisatu a cere satisfactiune dela gubern. serbescu, pentru ca a opritu si cercetatu vasulu Radetzky. Dóue monitórie austro-ung. pe Dunare au plecatu la Semlinu din caus'a acesta.

Constantinopole, 8 Decembre. — Doui muntenegreni au fostu arrestati Mercuri in palatulu lui Midhat-pasi'a; ei aveau intentiunea se'u asasinate. O cercare formata cu scopulu de a rapí pe fostulu sultana Murad si de a-lu conduce la Odessa, a fostu descoverita Marti'a trecuta. Patru individi au fostu arrestati, intre cari doui turci, unu polonesu si unu grecu, fostu ajutoriu de dragomanu la ambasad'a angela. Se pare posibilu, ca poterile se voru invoi in privint'a organisarii ce trebuie propusa pentru Bosni'a, Hertegovin'a si Bulgari'a; d'er mai suntu inca divergintie de opinioni in privint'a cestiunii garantielor.

Constantinopole, 5. Decembre. Generalul principale Ghic'a, agentulu Romaniei, a avutu sambata o intrevadere cu marele veziru, la residenția acestuia.

Cu tota stim'a ve rogu, se binevoiti a dà locu in diariulu ce redige-ti, urmatorei:

Provocare catra toti creditorii mei

in genere si ceia, cu cari amu avutu dela anulu 1846 incóce legaturi si affaceri comerciali in specie, si anume: din Vien'a, Pest'a, Brasiovu, Reginulu sas., Sieghisiór'a si Gyó-szt-Miklos, ori din negotiatoria dela an. 1846 cu plute, ori dela anulu 1866 cu mafuri de bolta, că: dela publicarea acestei provocari in terminu de unu anu se se insinuezé séu directe la mine in Gyó Tölgyes, séu prin judecatori'a reg. din Gyó-szt-Miklos — spre a-i escontentá, cu atatu mai vertosu, ca-ci dupa espirarea acestui terminu voiescu a face dispusetiuni asupra averiloru mele, prin cari ori-ce pretensiune neinsinuata va deveni neincassabila, si, stramutandu-me din acestu regatu in patri'a mea natale — Grecia — prin aceea va incetá si possibilitatea d'a me mai atacá pre basea legilor in acestu regatu maghiaru, cu atatu mai vertosu, ca eu dela publicarea acestei provocari inainte me lasu de ori-ce intreprindere comercialie.

Totu-deodata rogu prin acésta a mea provocare si pe On. Redactiuni ale diarialoru maghiare si germane — officiose — spre publicarea acestei provocari scl.

Gyó Tölgyes in 22 Novembre 1876.

1—3 Ioanne Spiru.
(Σπύρος Ιωάννης)

Pravulu Seidlitz

din

stabilimentulu lui Moll

ADMONITIUNE!

Acestu pravu numai atunci este genuinu, candu se va vedé, ca pre etichett'a facare cuthie este imprimatu vulturul si firm'a mea.

Prin sentințe penale judecatoresci s'a constatatul de repetite ori falsificarea firmei si a marci mele scutitorie pentru aceea admonieu si facu atentu pe onor. publicu, si se se ferescă de a cumpără asemenei falsificatiuni, cari sunt preparate cu scopu de a insielă.

Pretiulu unei cuthioare originale sigilate este 1 fl. v. a.

Se afia genuinu la firmele insemnate mai la vale cu

Rachiu de trevere (drojde) destilatu cu sare. (Franzbranntwein)

Acesta este medicamentulu celu mai siguru si de mare incredere, mediculu propriu intru ajutoriulu omenim suferinde la totu feliulu de inflamatiuni interne si estern contra celor mai multe morburi, vulnerari de tota natura contra dorerei de capu, de urechi si de dinti, contra vetricilor vechi si a ranelor deschise, contra racului, aprinderilor, a ochilor inflamati, contra asiá numitele pocituri seu intepenituri, candu in urm'a unei recoli u membru alu corpului nu se mai poté miscă, cu unu cuven contra morburilor si veterinarilor de tota natur'a.

Se capeta in butelioare dimpreuna cu instructiun necessaria spre a se poté folosi cu 80 cr. val.

Genuinu numai la firmele insemnate cu t.

Untura de pesce

de
M. Krohn & Comp.
in Bergen (Norvegia).

Acesta untura este unic'a, care intre toté sortele calitatile de untura, ce obvnu in comerciu, este mai potenta spre scopuri de medicina.

Pretiulu unei butelie dimpreuna cu instructiun necessaria 1 fl. v. a.

Genuina la firmele insemnate cu *.

A. Moll Tuchlauben, aprope de Bazaru, in Viena.

Deposite: Brasiovu: (x*) Eduard Fabic apothecariu; (x*) Ferdinand Jekelius apothecariu; (x†) S. P. Mailatu; (x) Demeter Eremi (x) Ed. Kugler, apothec.; Bistritia: (x) Carolu Lazar apothecariu; Dev'a: (x) Greg. Lengyel, apothecariu Deesiu: (x*) Sam. Kremer; Sant-Martiu: (x) E. Fischer, apoth.; Alb'a-Iull'a: (x†) Jul. Fröhlich, apothecariu; Sibiu: (x†) C. Müller, apoth.; (x*) Frieder Thallmayer; (x*) F. A. Reissenberger; Uior'a: Al. C. Ujváry, apothecariu; Tergulu-Muresului: M. Bucher; Ilia muresana: (x) C. Hoffinger, apothecariu; Mediasu: (x†) J. F. Guggenberger; S. Besiu: (x) J. C. Reinhardt, apothecariu; Petroseni (x) G. Gerbert, apothecariu; Rupea (Cohalmu): (x) Erdi lui Sam. Nagelschmidt, apoth.; Sighisoara: (12) Josifu B. Teutsch.

Cursurile

la bursa in 12 Decembre 1876 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 97	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	10 "	10½ "
Augsburg	—	—	115 "	50 "
Londonu	—	—	126 "	50 "
Imprumutulu nationalu	—	—	66 "	50 "
Obligatiile metalice vechi de 5%	—	—	60 "	20 "
Obligatiile rurale ungare	—	—	73 "	25 "
" " temesiane	—	—	71 "	" "
" " transilvane	—	—	71 "	75 "
" " croato-slav.	—	—	84 "	50 "
Actiunile bancii	—	—	819 "	" "
creditalui	—	—	136 "	20 "

Editiunea: Cu tipariulu lui

IOANE GÖTT si fiu HENRICU.